

Reactie op internetconsultatie wet: Internationalisering in balans:

Om deze wet echt in balans te krijgen mbt internationale studenten die van het MBO naar het HBO gaan, moet de omkeerregeling MBO en alle onderdelen die daarmee te maken hebben uit deze wet geschrapt worden!

- 1. De omkeerregeling MBO zorgt niet voor een hoger niveau Nederlands in het HBO, sterker nog het verlaagd het Nederlandse niveau op het HBO.**

Uitleg: Het vrijstellen van een behaald examencijfer Ned2F op het MBO zit niet in beton gegoten. Vrijstellingenbeleid geeft ruimte om bv een behaald cijfer vijf Ned2F in de niveau 2 MBO opleiding (incl cijferdifferentiatie, dus eigenlijk het cijfer vier behaald), vrij te stellen met het behaalde cijfer in de niveau 3 MBO opleiding (opstroom). Dit maakt dat dit vrijgestelde cijfer vijf van de niv3 opleiding ook vrijgesteld kan worden bij opstroom naar de niv4 opleiding. De student kan dan slagen met: slaag/zak regeling cohort 22/23: Ned2F: vijf/ Eng B1/B2: zes/ Rekenen: zes. De student gaat dan met een eigenlijk behaald cijfer 4 voor Ned2F naar het HBO! (zie ook hieronder onderbouwing 1 en 2).

Zolang er geen eenduidige regels zijn voor vrijstellen generiek Nederlands in het gehele MBO in Nederland, kan er geen sprake zijn van de omkeerregeling MBO in deze wet 'internationalisering in balans'.

- 2. De omkeerregeling MBO is niet voor iedere (anderstalige) student in het MBO gelijkwaardig, omdat er in het MBO verschillen zijn in de berekening van het gemiddelde instellingsexamen Nederlands.**

Uitleg: MBO's mogen zelf de wegingen tussen de verschillende IE onderdelen bepalen. Hiervoor is geen wettelijke eis. Op het MBO waar alle IE onderdelen hetzelfde gewogen worden is het dus gemakkelijker om een voldoende te scoren dan op een MBO dat bijvoorbeeld IE schrijven 2x meetelt. Het gebeurt dat studenten met het cijfer 1 (één) voor het IE Schrijven (ook wanneer het 2x meetelt) een voor de slaag/zak regeling voldoende gemiddeld Nederlands eindcijfer halen. Dit is zorgelijk! (Zie ook hieronder bij *feit).

Zolang er geen eenduidige regels zijn voor de totale waardering van de Ned IE-onderdelen in het gehele MBO in Nederland, kan er geen sprake zijn van de omkeerregeling MBO in deze wet 'internationalisering in balans'.

- 3. De omkeerregeling MBO zorgt voor ongeoorloofde discriminatie tussen de anderstalige student en de (Nederlandstalige) student met een beperking in het taalgebied (dyslexie of TOS bijvoorbeeld) in het MBO.**

Voor de studenten met een beperking in het taalgebied is er alleen maar extra tijd voor het halen van Ned3F in de niv4 opleiding MBO. Zij kunnen niet deelnemen aan de omkeerregeling MBO en dat zorgt voor discriminatie. Zie ook hieronder onderbouwing 3. Anderstalige studenten die aan de criteria voldoen krijgen nu ook extra tijd voor het halen van het Nederlands examen in het MBO.

Zolang de omkeerregeling MBO niet ingezet kan worden voor ALLE studenten met een soort van beperking (anderstalig of een beperking vlg Special Needs Special) op het MBO, zorgt deze regeling voor ongeoorloofde discriminatie tussen studenten, dus nog een hele goede reden om de omkeerregeling MBO uit deze conceptwet voor het HBO te halen! (zie ook onderbouwing punt 3)

- 4. De omkeerregeling MBO zorgt voor een grotere instroom van anderstalige MBO studenten in het HBO onderwijs, omdat de drempel voor het halen van een MBO diploma verlaagd worden door alleen de slaag/zak regeling aan te passen van de anderstalige student.**

Uitleg: Doel van het MBO is de studenten startbekwaam te maken op de arbeidsmarkt. De omkeerregeling MBO kan het bijeffect creëren dat MBO besturen graag willen dat de omkeerregeling MBO zo snel mogelijk ingezet gaat worden, omdat de anderstalige student dan sneller door het MBO onderwijs kan zonder extra aanpassingen van onderwijs en examens. Dit scheelt de MBO instelling tijd en geld.

Veel anderstalige studenten zullen doorstromen naar het HBO. Echter zijn zij dan vaak geen 'anderstalige student' meer zoals de criteria op het MBO zijn. De meeste studenten hebben dan meer dan 6 jaar Nederlandstalig onderwijs genoten (= één van de criteria). Het is dan ook maar de vraag of deze studenten, met een lager behaald Ned2F, in het 'HBO-traject' voor de internationale studenten komen die de minister aangeeft in deze conceptwet.

De omkeerregeling MBO- en alle daarmee gemoeide onderdelen (zoals oa pagina 10: Artikel II. Wijziging van de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen Artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen komt te luiden: d. de beroepsopleidingen, bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs, met dien verstande dat voor een beroepsopleiding verschillende referentieniveaus kunnen worden vastgesteld, en) moet uit deze conceptwet geschrapt worden omdat,

1. Het doel voor het inzetten van de omkeerregeling MBO is in dit concept wetsvoorstel niet of niet voldoende onderbouwt. Er wordt oa aangegeven in deze wet dat de omkeerregeling MBO een grote meerwaarde heeft voor de internationale studenten in het HBO, maar in de wet is hier onderbouwing voor gegeven. Hieronder enkele onderbouwingen en feiten waarom dit juist niet het geval is en ook waarom de omkeerregeling MBO voor de internationale student (anderstalige student) op het MBO geen goede regeling is:

Onderbouwing punt 1:

Met name doel 4 (zie hieronder) wordt met de omkeerregeling MBO niet behaald zonder een enorme extra inspanningen voor het hoger onderwijs, welke niet benoemd zijn in dit concept wetsvoorstel. De 'anderstalige' student op het MBO, die naar het HBO doorstroomt is meestal dan geen anderstalige* student meer is (*voldoet niet meer aan alle criteria van 'anderstalige' student: Vaak is op het moment van overgang van MBO naar HBO wel meer dan 6 jaar Nederlandstalig onderwijs door de anderstalige student genoten). Deze student komt dan met een beheersing van de Nederlandse taal op niveau 2F ipv het benodigde Ned3F op het HBO. En dit kan, zoals het nu ingeregeld is op het MBO, ook het taalniveau 2F met cijferdifferentiatie uit de MBO niveau 2 opleiding zijn! Zie ook onderbouwing 2 hieronder. Op het HBO komt deze student binnen als een 'gewone' student en wordt dan niet ingeschreven voor de 'trajectregeling' voor Nederlandstalig onderwijs op het HBO zoals aangegeven in dit concept. Dus van versterken van de Nederlandse taal is geen sprake.

(Citaat pagina 16: De zes uitgangspunten die ten grondslag liggen aan het voorliggend instrumentarium zijn toegelicht in de brief aan de Tweede Kamer 'Beheersing van internationale studentenstromen in het hoger onderwijs' van 21 april 2023. In het kort betreft het:

- 1) Het optimaal benutten van de meerwaarde van internationalisering voor het stelsel.
- 2) Het zorgen voor een houdbaar en betaalbaar hoger onderwijsstelsel.
- 3) Het borgen van goed en toegankelijk onderwijs voor studenten in Nederland.
- 4) Het behouden en versterken van het Nederlands als taal in het hoger onderwijs.
- 5) Studenten opleiden zodat ze goed deel kunnen nemen aan een internationaal verbonden samenleving en economie.
- 6) Studenten primair opleiden voor de Nederlandse samenleving, maar met aandacht voor de bredere internationale context.)

2. Pagina 10: (citaat: Artikel II. Wijziging van de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen Artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen komt te luiden: d. de beroepsopleidingen, bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs, met dien verstande dat voor een beroepsopleiding verschillende referentieniveaus kunnen worden vastgesteld) moet uit deze wet gehaald worden! Voor de beroepsopleidingen een niet uit te voeren beleidsmaatregel.

Onderbouwing punt 2:

Slaag/zak MBO4 generiek Nederlandse taal (generieke vakken)

*cohorten vanaf 2022-2023:

-slaag/zak regeling: met voor Nederlandse taal 3F het cijfer 5 (vijf), wanneer Eng en rekenen 3F het cijfer 6 (zes) zijn.

-slaag/zak regeling: met voor Nederlandse taal 3F het cijfer 6 (zes), wanneer Eng of rekenen 3F het cijfer 5/6 zijn of omgekeerd.

-slaag/zak regeling: nieuwe rekenexamen 3F: moet minstens een 4,5 (afgerond 5 vijf) behaald zijn. Note: Het rekenexamen is geschreven met Nederlandse taal die refereert aan het referentieniveau Nederlandse taal 2F!

*voorgaande cohorten:

-slaag/zak regeling: Nederlandse taal 3F/ Engels cijfers 5/6 of omgekeerd. Rekenen telt niet mee voor slaag/zak.

*In het MBO2 is het examencijfer voor Nederlandse taal 2F opgehoogd met 1 punt! Dit wordt cijferdifferentiatie genoemd.

-slaag/zak regeling MBO2: Nederlandse taal 2F minimaal het cijfer 5 met cijferdifferentiatie (dus eigenlijk het cijfer 4!)

-slaag/zak regeling MBO3: Nederlandse taal 2F minimaal het cijfer 5 zonder cijferdifferentiatie.

-doorstroom MBO2 naar MBO3 generiek Nederlandse taal 2F: vrijstellingenbeleid, input Kennispunt MBO Taal en Rekenen, geeft het advies dit MBO2 cijfer 2F pas vrij te stellen bij een behaald cijfer 7 (zeven) ivm de toegepaste cijferdifferentiatie. Dit is geen wettelijke eis. MBO opleidingen mogen dit zelf bepalen. Doordat dit geen landelijk beleid is kan het dus voorkomen dat (anderstalige) studenten van MBO2 naar MBO3 gaan met een vrijstelling voor het vak Ned taal 2F een eigenlijk behaald cijfer 4. Op de cijferlijst staat in zo'n geval het cijfer 5 voor Nederlandse taal 2F en met het cijfer 5 voor dit vak kan de student slagen in de MBO3 opleiding. Uiteraard met de slaag/zak regeling zoals hierboven geschreven.

Wanneer deze studenten opstromen van MBO3 naar de MBO4 opleiding, kunnen ze met de omkeerregeling uit deze conceptwet vrijstelling aanvragen voor Ned 2F, ooit behaald in de MBO2 opleiding, uiteraard dan alleen wanneer ze Engels op het hogere niveau afronden. Dit kan nooit de bedoeling zijn van de omkeerregeling MBO om het HBO met dit niveau Nederlandse taal te dienen. Het wettelijk kader voor vrijstellingen in het MBO zou dan aangepast moeten worden en ook landelijk een helder strak beleid in gevoerd moeten worden.

Bovenstaande opeenstapeling van regelingen (slaag/zak regeling maar een cijfer 5 nodig voor Nederlands 2F/3F; cijferdifferentiatie 2F; vrijstellen generiek Nederlands verschilt in MBO's ->landelijk beleid rondom vrijstelling is verschillend uit te voeren) geven aan dat de omkeerregeling MBO in deze conceptwet heel veel extra uitzoekwerk met zich meebrengt voor de examencommissies van de MBO's. en dat is een niet-wenselijk bijeffect van deze regeling.

3. Er wordt geschreven (*citaat pagina 15: Daarnaast zet het groeiend aantal anderstalige studies het behoud van de Nederlandse taal in het hoger onderwijs onder druk. De regering vindt het behoud van de Nederlandse taal in het onderwijs en de wetenschap een waarde in zichzelf en wil de positie van het Nederlands in het hoger onderwijs versterken. Tevens zorgt een goede uitdrukkingsvaardigheid van het Nederlands voor verbondenheid tussen studenten, docenten en de maatschappij. Ook blijkt uit onderzoek van Nuffic dat de beheersing van de Nederlandse taal een factor is die de blijf kans van internationale studenten vergroot. Internationale studenten noemen de mate waarin zij het Nederlands beheersen als een belemmering om in Nederland te blijven.*)

Onderbouwing punt 3:

Hoe kan de minister in het MBO een lager niveau Nederlandse taal (generiek) aan gaan bieden aan de anderstalige student (2F ipv 3F), terwijl

a: eigenlijk alle kwalificatiedossiers (KD) bij de crebo's van de MBO 4 opleidingen de Nederlandse taal op het niveau 3F vraagt om het beroep op de juiste manier uit te oefenen. Nu staat er in de KD's niet het niveau van de Nederlandse taal omschreven, maar bij de opleiding MBO4 hoort het taalniveau Nederlands van 3F om het beroep goed uit te kunnen voeren (input WEB), anders was het wel een lager niveau opleiding geweest. Het is echt nodig om dat taalniveau dan ook generiek te halen!

MBO4 opleidingen zijn bijvoorbeeld de dokters-, tandarts- en apothekersassistenten, veel verpleegkundige opleidingen (voorbeelden: MBO verpleegkunde en Maatschappelijke zorg). Allemaal beroepen waar veel door taal begrepen en uitgevoerd moet worden, dus moet er gezorgd worden voor een opleiding op het juiste taalniveau. Taal wordt echt breder in het KD gezet dan alleen het generieke gedeelte!

b: dit niet geldt voor de groep (Nederlandse) studenten voor wie de Nederlandse taal ontzettend moeilijk en lastig is, zoals bijvoorbeeld de dyslectische studenten of studenten met ASS. Zij krijgen alleen maar extra tijd als compensatie bij examineren (input Special Needs Special). Deze aanpassing is er ook voor de anderstalige student in het MBO.

Hierin niet gelijk optrekken is **ongeoorloofde discriminatie tussen studenten.**

Op pagina 40 geeft dit wetvoorstel hier een niet bevredigend antwoord op: (*citaat: Toets discriminatieverbod Het maken van onderscheid is niet toegestaan, tenzij er sprake is van een objectieve rechtvaardiging van het onderscheid. Het EHRM vult dit in aan de hand van een discriminatietoets, waarbij onderscheid gerechtvaardigd kan zijn als er op objectieve gronden een redelijke rechtvaardiging bestaat voor het verschil in behandeling, waarmee een legitiem doel wordt gediend, en zolang het middel proportioneel en doelmatig is. Het doel zelf mag niet discriminatie of onderscheid inhouden.*)

Dit is dus NIET het geval bij het inzetten van de omkeerregeling MBO zoals deze in de conceptwet staat bij de behandeling tussen de anderstalige student en de (Nederlandstalige) student met een beperking in taal in het MBO!

Op dit moment wordt er in het MBO onderwijs veel ingezet op 'passend onderwijzen' door oa de opgerichte supportteams. Die teams moeten veel meer ingezet worden bij alle MBO studenten die problemen hebben bij het volgen van het onderwijs en de examinering! Een anderstalige student moet standaard extra lessen Nederlandse taal krijgen zodat hun taalniveau omhoog gaat. Dit was ooit standaard ingericht en bekostigd in het MBO, maar helaas niet meer verplicht. **Laat de minister zorgen dat dit verplicht terug komt in het MBO onderwijs!**

4. Op pagina 16 punt 4 (*citaat: 4) Het behouden en versterken van het Nederlands als taal in het hoger onderwijs.*) is niet haalbaar wanneer in deze wet de omkeerregeling in het MBO van kracht wordt. Want de anderstalige student komt dan met het niveau 2F op het HBO terecht.

Onderbouwing punt 4.

Hoe kan de minister aangeven dat deze wet juist gaat voorzien in het versterken van de Nederlandse taal in het hoger onderwijs? Er gaat daarnaast een verkeerde impuls uit naar de anderstalige student in de MBO-4 opleiding: 'je kan met een lager niveau Nederlandse taal 'gewoon' door naar het HBO'! Terwijl een student met een beperking in de taal dit impuls niet krijgt. En dat is een impuls die we juist niet moeten versterken. Dit pleit ook weer voor het **niet** inzetten van de omkeerregeling in het MBO voor anderstaligen!

***Feit**

Naast de vier bovenstaande onderbouwingspunten is er nog een belangrijk feit in het MBO mbt Nederlandse taal:

De weging van de examenonderdelen (CE Ielu; IE SP; IE GV en IE SC) van het examenvak Nederlandse taal (2F en 3F) om tot een gemiddeld cijfer te komen is bij de MBO's in Nederland verschillend. Ieder MBO mag namelijk zelf bepalen hoe de **weging** tussen de drie InstellingsExamens (IE) van de Nederlandse taal examenonderdelen tot stand komt. Er zijn MBO's die bijvoorbeeld alle onderdelen 1x meetellen en deze middelt voor het eindcijfer en er zijn MBO's die bijvoorbeeld het onderdeel schrijven (IE SC) 2x meetelt in de gemiddelde cijfer. De WEB geeft hiervoor geen wettelijk kader. Dit is aan de MBO. Er is bewijs dat MBO's in Nederland dit verschillend berekenen!

Dit feit helpt de anderstalige student niet om het werkelijke taalniveau voor Nederlands omhoog te krijgen zoals de minister met de omkeerregeling MBO in deze conceptwet voor elkaar wil krijgen. Met dit feit is er binnen het MBO onderwijs al een verschil in de hoogte van het niveau van de Nederlandse taal. Laten we eerst zorgen dat dit 'feit' in de WEB voor het hele MBO in heel Nederland gelijkwaardig ingezet wordt, om eerlijkheid en kansen te vergroten voor alle studenten in het MBO!

Ter overweging en vragen Minister:

A: Op het VO en in het MBO kan een student al slagen met het cijfer 5 (vijf) voor Nederlandse taal (2F en 3F) wanneer er compensatiepunten voor het vak rekenen (MBO3) en de vakken rekenen en Engelse taal (MBO4)!

Maw MBO studenten mogen al compenseren met een onvoldoende voor het vak Nederlandse taal! Bij het halen van het cijfer 5 voor Nederlandse taal heeft de student minstens 50% van de Nederlandse taal niet voldoende kennis en kunde voor.

Vraag aan de minister: Minister kijkt u ook eens naar dit gegeven voordat de omkeerregeling MBO het niveau voor de Nederlandse taal dan nog verder laten zakken op het MBO4, waarin deze wet gaat voorzien (gedeelte omkeerregeling MBO), kan nooit de bedoeling zijn om juist de Nederlandse taal op het HBO omhoog te krijgen.

Advies: Laat de minister inzetten in beter en meer onderwijs in Nederlandse taal in het VO en MBO (ik weet dat dit al ingezet is), en wacht nu eerst op de uitkomsten hiervan wat dit doet met de hoogte van het niveau, voordat er nu al een olifantenpad gemaakt wordt voor alleen de anderstalige student!

B: Pagina 20 (*citaat: 3.1.2. Bevordering Nederlandse taalvaardigheid in het hoger onderwijs*). De omkeerregeling zorgt ervoor dat er vele anderstaligen het HBO zullen betreden met een lager Nederlandstalig niveau dan wenselijk is. Dan is het noodzakelijk dat het HBO meer tijd en geld gaat inzetten op het vak Nederlandse taal. Er is, te lezen in dit hoofdstuk, ook al een beweging gaande om dit nu al in het HBO in te zetten, maar dit gaat bij het ingaan van de

omkeerregeling MBO een zeer grotere extra belasting in het HBO geven. En die ontwikkeling moet nu juist niet in het HBO. Het taalniveau moet op orde zijn **voordat** de student, of deze nu anderstalig is of niet, naar het HBO gaat!

Vraag aan de minister: Minister heeft u beeld hoe groot die extra belasting mbt de omkeerregeling MBO in het HBO gaat uitpakken? Ik heb in uw conceptwet hier geen enkele verwijzing naar gelezen.

C: Het behalen van een MBO4 diploma is uiteraard zeer welkom om de gediplomeerden in het Nederlandse werkveld terug te zien, echter gaat een grote groep studenten nu al vaak doorstuderen naar het HBO! Bij verlaging van het niveau van het vak Nederlands op het MBO voor alleen de anderstalige studenten is de verwachting dat er juist nog meer anderstalige studenten doorstuderen op het HBO! Dit is niet het doel van een MBO diploma!

Vraag aan de minister: Waarom is het nodig om het niveau van de Nederlandse taal te verlagen op het MBO, waarbij het MBO juist het doel heeft om de student het **Nederlandse werkveld in te krijgen, en deze verlaging alleen aan de anderstalige student de slaag/zak regeling te verlagen met het doel waarvoor u de wet in het HBO in wilt zetten?**

D: Pagina 21: 3.2 Taal in het MBO (*citaat: Voor hen vormt het niveau dat moet worden behaald voor het examenonderdeel Nederlandse taal daarmee een struikelblok voor het behalen van het diploma, terwijl ze wel in staat zijn om aan de overige eisen te voldoen.*).

Dit klopt niet volledig (iets met 'kort door de bocht' redenerie)!

Het kwalificatiedossier van crebo's MBO4 opleidingen geeft altijd in een algemene zin aan wat er nodig is mbt de Nederlandse taal niveau om te communiceren. De SBB heeft de kwalificatiedossiers van de crebo's ingedeeld in een bepaald niveau MBO. En bij een MBO niv4 opleiding horen de generieke eisen voor Ned3F. Het hele kwalificatiedossier is daarop gebaseerd! Gaan we nu ook die KD-eisen verlagen? Want alleen generieke eisen verlagen kan nooit voldoende zijn, omdat wanneer je in het werkveld Nederlandse taal 3F niveau nodig hebt om een vak uit te voeren ook het KD in Ned3F geschreven is.

De omkeerregeling in deze conceptwet zorgt voor veranderingen in de kwalificatiedossiers (KD's) en de OER in het MBO4. Waar nu het aangegeven Nederlandse taalniveau duidelijk is, omdat de hoogte van de generieke vakken eenduidig bepaald zijn in de WEB, komt er met het invoeren van de omkeerregeling MBO een verschil van taalniveau. Generiek mag op een lager niveau dan dat het taalniveau van de kaderexamens/beroepsexamens

Vragen aan de minister: Hoe legt de minister dit uit in de WEB? Is de SBB betrokken geweest bij de hier voorgestelde omkeerveet MBO mbt de KD's. En zo ja, welk advies/adviezen hebben zij de minister gegeven?

In de MBO4 opleidingen worden alle kaderexamens door de examenleveranciers op het Nederlandse taal niveau 3F geschreven (behalve het nieuwe rekenexamen (dat is 2F)), dat dan het generieke onderdeel in een lager Nederlandse taal niveau 2F afgerond mag worden.

Vragen aan de minister: Is bij het bedenken van de omkeerregeling MBO überhaupt gedacht aan bovenstaande? En zo ja, welke oplossing(en) ziet de minister dat het MBO onderwijs en examinering niet helemaal in de soep draait door het invoeren van de omkeerregeling MBO?

E: Op het moment dat een internationale student student het MBO4 uitstroomt met een diploma om in te stromen in het HBO, is de student voor het MBO geen 'anderstalige student' meer. Vele anderstalige studenten hebben er dan vaak 6 jaar Nederlandstalig onderwijs opzitten (route vmbo-mbo2/3/4) en dan voldoen ze niet meer aan de criteria van een 'anderstalige student'. De genoemde omkeerregeling MBO in deze conceptwet zorgt ervoor dat er anderstalige/ internationale studenten met het Nederlandse taal 2F niveau op het HBO komen, dus lager dan ooit! Dat kan toch nooit de bedoeling zijn van de wet internationalisering in balans op het HBO, die er juist voor moet zorgen dat het Nederlandse taal niveau op het HBO en WO op de juiste hoogte is of hoger wordt?

F: verzwaring examencommissiewerk vrijstellen:

Bij het ingaan van de omkeerregeling MBO moet het MBO deze uitvoeren.

Neveneffect voor examencommissies van het MBO met het ingaan van deze wet is een verzwaring en groter belasting van de taak 'vrijstelling'!

Vraag aan de minister: heeft de minister laten onderzoeken hoeveel extra werk dit vergt van examencommissies in het MBO?

H: Inwerkingtreding (pagina 52):

De wet internationalisering in balans kan ingaan zonder de omkeerregeling MBO op de data zoals de conceptwet aangeeft.

De omkeerregeling MBO kan alleen ingezet worden wanneer er op het MBO duidelijkheid komt in de onderdelen zoals hierboven aangegeven. Een omkeerregeling MBO kan alleen uitgevoerd worden wanneer dit voor alle studenten mogelijk gemaakt wordt.

Vraag aan de minister: kan een MBO opleiding (examencommissie) de omkeerregeling ook NIET uitvoeren? Vrijstelling is namelijk geen recht in het MBO. De uitvoer ligt daarvan bij examencommissie. Is er een mogelijkheid wanneer het onderwijs en/of de examencommissie deze wet niet wil uitvoeren de MBO opleiding deze omkeerregeling MBO kan weigeren?

Mocht de minister toch een betere onderbouwing geven voor het inzetten van de omkeerregeling MBO waarbij de wetgeving voor het hele MBO eenduidig en helder is, dan graag de omkeerregeling MBO in laten gaan vanaf een bepaald cohort en niet met terugwerkende kracht!

Idee: maak van de omkeerregeling MBO een aparte regeling en zet deze niet in de wet internationalisering in balans die voor het HBO bedoelt is.

Mogelijk fout in tekst?

Staat er een fout in de tekst op pagina 44? Zie geel-rood gearceerde tekst (ipv Engels moet daar Nederlands staan?)_ 6.1.1. Taal

Bij de keuze van de instelling voor een anderstalige associate degree- of bacheloropleiding is in de meeste gevallen een toets anderstalig onderwijs vereist. Dit brengt extra uitvoeringslasten met zich mee. Ook het bestaande anderstalig opleidingsaanbod zal eenmalig aan deze toets moeten worden onderworpen. Voor zover bestaande opleidingen op grond van deze toets worden afgewezen, betekent dit dat bestaande opleidingen moeten worden omgezet naar de Nederlandse taal, hetgeen organisatorische en personele consequenties kan hebben.

Ter bevordering van de Nederlandse taalvaardigheid moeten instellingen op grond van het wetsvoorstel verplicht maatregelen nemen. Deze maatregelen vragen om organisatorische aanpassingen, wijzigingen van de curricula en het creëren van voorzieningen binnen de instelling. Als een instelling naast Nederlandstalige opleidingen ook anderstalig onderwijs verzorgt, moeten ze in hun taalbeleid vastleggen hoe zij studenten en docenten faciliteren die hun **Engelse of wordt er Nederlandse bedoelt?** taalvaardigheid willen bevorderen, hetgeen mogelijk personele consequenties kan hebben en vraagt om organisatorische aanpassing.

Als laatste:

Mocht de minister bovenstaande met mij willen bespreken dan ben ik daar zeer zeker toe bereid.

Met vriendelijke groet.